

Een heerlijke Nieuwjaarsdag bij de Eskimo's

door Nannie van Wehl

VADER Inoek had de iglo prachtig en sterk gebouwd. Daarin woonden zijn moeder, zijn vrouw en zijn zoon en dochtertje warm en veilig, beschut tegen de verschrikkelijke winterstormen, behoed voor de koude. Als er buiten aan de iglo een thermometer had gehangen, had het een thermometer met alcohol in de buis moeten zijn, want het kwik zou allang bevroren zijn. Die alcoholthermometer zou dan zeker veertig graden Celsius onder nul hebben gewezen.

Maar in Inoeks streek was men nog niet aan een thermometer toe. De Eskimo's voelden alleen maar, dat 't bar en bar koud was, in de tijd dat de zonnen had verlaten en er slechts midden op de dag even een zwakke weerschijn gleed over het barre landschap, waar hier en daar een iglo stond, een hut in de vorm van een halve bol, gemaakt van opeengestapelde langwerpige blokken ijs.

De iglo had slechts één venster dat bespannen was met zeehondenvel. Een heel klein gaatje diende om naar buiten te kijken. Licht gaf het venster dus niet veel, de iglo werd in die allerduisterste wintermaanden voortdurend verlicht door een lamp, waarin het vet van walvisspek brandde. In de iglo was het behagelijk warm. De wanden waren dik bespannen met rendierhuiden, de kraanlamp gaf licht en warmte, bovendien was de iglo een eind de grond in gebouwd. Een nauwe gang, waar men doorheen moest kruipen, voerde uit de iglo omhoog naar buiten. Zo hadden de bewoners geen last van tocht door de buitendeur.

Warm, veilig en gezellig zaten Grootmoeder, Moeder en de kinderen in de iglo. Maar waar was Vader Inoek? Die was met zijn hondenspan voor de slede op jacht, naar het Zuiden toe. Zeehonden moest hij bemachtigen om het verse vlees voor zijn familie en voor alle goede dingen die een zeehond den Eskimo's verschaft: zijn huid voor hun kleding, zijn vlees en vet voor hun voedsel en lampen, zijn darmen als hun touw en naigaren, zijn beenderen om allerlei huishoudelijke voorwerpen van te maken.

Als Vader gelukkig was met het weer, dan zou hij proberen te trekken tot naar de blanke mensen in het Zuiden, en daar thee en suiker kopen, en allerlei andere heerlijke dingen die de blanken hebben en

de Eskimo's niet. De tienjarige Nanook, vaders oudste, had nog nooit een blank mens gezien, zelfs geen schip van de blanke mensen, als de zee 's zomers open lag. Hij verlangde er hard naar, groot te zijn en met Vader mee te kunnen trekken naar het Zuiden, waar de witte mensen wonen, die zoveel moois en heerlijk hebben.

Op een dag keek Nanook weer eens met een half toegeknepen oog door het kleine gaatje in het gespannen zeehondenvel van het venster. Daar riep hij blij: „O! het stormt niet meer en het sneeuwt niet meer!”

Iva, zijn kleine zusje, sprong van haar bed, waar ze kleertjes had zitten naaien voor haar pop van walrusbeen, die niet heel veel leek op wat de blanke kinderen poppen noemen, maar waar Iva toch veel van hield.

„Wat ben ik blij!” riep ze, „wat ben ik blij! Nu mogen we naar buiten, hè Moeder?”

Moeder Aba knikte van ja. „Zeker, zeker, nu mag je naar buiten.”

Grootmoeder Megipsu die al zoveel had meege maakt en daarom nog voorzichtiger was dan Moeder Aba, zei: „Maar hoor eens! Heel voorzichtig zijn! We willen jullie niet kwijt raken! De wind is nu wel gaan liggen, maar kan elk ogenblik weer opsteken, dat heb je in deze tijd van 't jaar. En je kon weleens een ijsbeer tegenkomen, of een wolf.”

Nanook blies zijn wangen op en strekte zijn armen krachtig uit.

„Ik ben niet bang voor een ijsbeer!” zei hij. „Ik heet immers naar hem? Want Nanook betekent toch: „beer?” Ik ben ook een beer — Waarom zou ik dan bang zijn voor beren?”

Iva moest lachen. Ze plaagde: „Heus, alle andere beren zullen weglopen voor zó'n grote beer als jij bent.”

Toen de twee Eskimokinderen uit het binnenste van de iglo verdwenen waren in het gat in de grond, en na een paar minuten kruipen door de tunnel uit het gat te voorschijn kwamen, dat de voordeur moest verbeelden, leken ze werkelijk op twee jonge beren. Ze waren helemaal in bont gekleed. In huis droegen ze alleen maar een broekje van vogelhuid, en waren ze verder naakt. Maar

voor buiten, in de koudste dagen van het jaar, hadden ze dubbele bonten kleren aan, bont naar buiten en bont naar binnen. De kap zat er aan vast en bedekte hun voorhoofd en oren. Hun laarzen en hun handschoenen waren van dubbel bont. Zo alleen konden ze buiten zijn zonder te bevriezen.

Hoe goed kleine Iva ook ingepakt was, toch hui-
verde ze nog, toen ze uit de warme iglo in de
bittere koude buiten kwam.

„De reus uit het Noorden blaast nog altijd!” zei
ze. Zo zeggen de Eskimo's, als ze bedoelen, dat
het nog Noordenwind is.

„Je hebt gelijk!” zei haar broertje. „Maar er valt
toch geen sneeuw meer uit de sterregaten van de
hemel.” De Eskimokinderen geloven, dat de
sneeuw valt uit de gaatjes, die de sterren maken in
het uitspansel en uit het grote gat, dat de maan
maakt.

Nanook en Iva keken uit over een vreemde wereld,
grauw en wit. Nergens stond een boom. In zo'n
koud land groeien geen bomen.

Het enige hout, dat Nanook en Iva ooit gezien had-
den, was aan stukken gebroken drijfhout dat de
zeestromingen meegevoerd hadden van ver uit
het Zuiden naar de kusten, waar de Eskimo's
wonen. Hout was iets heel kostbaars voor hen.
Als ze veel drijfhout uit zee opvisten waren ze heel
dankbaar en gebruikten het voor allerlei nuttige
dingen.

Als je van de plaats waar Inoeks iglo stond,
het land in keek, zag je eerst hier en daar een iglo
en dan grijze rotsen, gescheiden door dalen vol
witte sneeuw. Naar de andere zijde strekte de
Ijszee zich uit zover het oog zien kon.

Nanook, die al heel wat wist van de dingen en ver-
schijnselen rondom hem, wees met zijn hand, die
als een berenpootje was in zijn lange bonten hand-
schoen, naar de bevroren zee.

„Kijk eens, Iva? Daarginds hangt mist! Daar moet
het water dus al open zijn!”

Iva knikte ernstig.

„Het ijs van de zee is dikwijls gebroken van de
winter — we hebben 't immers in onze iglo zo
vaak horen kraken? Maar daarna is 't altijd weer
aan mekaar gevroren. Het is een lelijke winter ge-
weest voor de mannen, die op het ijs gegaan zijn
om te jagen”

De kinderen bleven even zwijgen en hadden de-
zelfde angstige gedachte. Vader was al zoveel
„nachten slapen” weg? Ze rekenden bij „nachten
slapen,” zoals ook de ouderen deden. Maar ze
konden nog niet zo goed tellen als Grootmoeder
en Moeder! O! het was nog heel wat „nachten
slapen” meer, dan Nanook en Iva wel meenden,
sedert Vader op jacht was gegaan!

Nanook zei opeens, in een grote behoefte om
zijn zusje te troosten:

„Hij zal stellig komen! Ik weet, dat hij nu gauw
komt! Er is niemand in 't dorp, die beter de weg
over het ijs weet te vinden dan Vader. Hij kent
al de gevaren van het ijs en ziet het gevaar vooruit
aankomen. Hij kan aan elk wolkje het weer be-
rekenen. Op een mooie dag zullen we al de honden
van het dorp horen blaffen. Daar heb je dan
Vader, en dan komt hij dwars door de sneeuw
achter de rendieren aan op zijn slee naar huis.
Zo zal 't gebeuren, omdat ik het aan onzen He-
melsen Vader gevraagd heb. Net als de zendeling
het me geleerd heeft.”

„Ik heb ook gebeden, net als de zendingen,”
zei Iva. „En je zal zien, Vader komt met nog een
of twee nachten slapen.”

Maar toch bonsden hun hartjes angstig. Want ze
hadden wel gehoord, wat Grootmoeder en Moeder
samen bespraken, als ze meenden, dat de kinderen
sliepen!

Iva kòn haar angst niet langer binnenhouden.
„Wat moeten we doen, als Vader nu eens nooit
meer terug kwam?”

„Maar ik zeg je toch, dat hij komt!” zei Nanook
zeer stellig. „Je moet de moed niet laten zakken!
En tot Vader weer terug komt, zal ik de man van
het huis zijn. Ik zal op de honden passen en de
iglo weer in orde maken als er wat te herstellen
valt, en ik zal de wilde beesten weggagen, als ze ons
kwaad willen doen. Maar laten we nu verzinnen,
wat we zullen spelen. Want als we zo blijven staan,
dan bevroren we.”

Nipsu, hun jongste hondje, dat hen nagelopen
was, blafte, of hij vond, dat dat nu eens een goed
idee was.

„Zullen we sleedjes maken en naar beneden
glijden?” zei Iva. „Sleedje spelen is zo fijn.”

„Misschien kunnen we onze oude sleden nog wel
terugvinden achter de iglo,” zei Nanook. „Dan
hoeven we nu geen nieuwe te maken.” Nanook
wist maar al te goed, wat een zwaar karwei 't was,
van het harde ijs een soort sleedje te maken. Eer
je de blokken ijs uitgehouwen had, waar de slee
van samengesteld moest worden, was je al braaf
moe, en dan moest je nog wachten, tot de stukken
aaneenvroren. Neen, dan zou het veel te laat wor-
den en dan zou Moeder of Grootmoeder hen al
lang hebben binnengeropen. Daarom wilden ze
eerst achter de iglo gaan kijken of ze hun sleden
van de vorige keer terug konden vinden, die de
laatste sneeuwstorm bedolven had.

Maar daar was geen denken aan. De sneeuw
achter de iglo was door de strenge vorst zo hard
geworden als de hardste brokken ijs.

Nanook zag, dat er geen beginnen aan was.

Met de heerlijke opgewektheid, die een eigen-
schap van alle Eskimo's is, zei hij: „Kom, dan gaan
we de heuvel afrollen. Dat 's net zo leuk als sleeën.”
Ze liepen door het dorp naar de hoogste heuvel-

top. Toen gingen ze zitten, grepen hun enkels met hun handen stevig vast, maakten daardoor van zichzelf ballen van bont en rolden telkens kopje over de heuvel af. Wat hadden ze een pret! Hun juichkreten riepen al gauw de kinderen uit de andere iglo's naar buiten. Allereerst Netchuk en Manik, hun buurtjes. Toen de rest van de dorpskinderen — met hun veertien waren ze —. De Eskimo's hebben nooit grote gezinnen, en elk dorp telt maar enkele iglo's. Alle kinderen waren uitgelaten van de pret, dat nu het ergste van de winter voorbij was en ze weer naar buiten konden gaan. Hoe lang hadden ze opgesloten gezeten, omdat het met de Noorderstormen niet mogelijk geweest was naar buiten te komen! Ze speelden „touwtrekken” met een taaie reep walrushuid, en verstopptje tussen de iglo's en achter de ijsstapels. Manik ging zijn slede halen. Dat was nog eens een slee! Helemaal gemaakt van drijfhout en stevig bij mekaar gehouden door zware riemen van zeehondenleer. Iedereen kreeg een beurt om er ook eens de heuvel mee af te glijden.

Toen ze naar huis gingen, zei Nanook tegen Iva: „Als 't weer zomer wordt, ga ik de hele kust langs zoeken, tot ik drijfhout genoeg heb om ook zo'n mooie slee te maken. Dan zal ik Nipsu en de andere honden leren, in een span te lopen en de slee te trekken. En dan mag jij er op zitten, en ik loop er naast en men de honden.”

Achter hen aan kwamen de andere kinderen, nu ook naar huis. Van dat spelen in de felle koude waren ze hongerig geworden.

„Ik hoop, dat Grootmoeder lekkere, hete soep voor ons klaar heeft staan,” zei Nanook. „Maar een bevroren zeemeeuwen-ei zou nog lekkerder zijn! Wat een geluk, dat we de vorige zomer zoveel zeemeeuwen-eieren hebben gevonden en dat Moeder ze zo keurig opgespaard en bewaard heeft in het ijs! Ik vind bevroren zeemeeuwen-eieren het lekkerste, dat er bestaat!” Nanook smakte met zijn lippen van verlangen naar meeuwen-eieren.

Maar Iva, die al veel van het Eskimose huishouden wist, zei wijs: „Moeder zal je zeker geen meeuwen-ei geven. Dat is geen eten voor vrouwen en kinderen. En jij bent toch nog maar een kind, Nanook! Eieren worden voor de Vaders bewaard, voor als ze thuishomen van de jacht. Je weet heel goed, hoe graag Vader meeuwen-eieren lust.”

Toen zwegen ze beiden en dachten weer aan Vaders lange, te lange afwezigheid.

Nanook zei weer vast overtuigd: „Hij komt gauw terug! En dan zal hij zijn hele slee beladen hebben met lekkere dingen, genoeg voor het hele dorp om feest te vieren. Misschien heeft hij wel suiker, en thee — misschien wel koekjes, die hij gekocht heeft op de schepen van de witte mannen ver in 't Zuiden. Als ik groot ben, ga ik ver weg naar het Zuiden, net zo ver, tot ik de witte mannen gevonden

heb. Dan koop ik echte *stalen* naalden voor Moeder en Grootmoeder, dan kunnen ze zoveel beter naaien dan nu met die puntige beentjes of visgraten. En voor jou breng ik thee mee, Iva, en een mooi blinkend stuk glas, waar je je gezicht in kan zien.”

„Krijg ik dat heus van je, Nanook?” zei Iva en keek verlangend en bewonderend naar hem op. Toen keek ze nog even naar de zee, voor ze zich bukte om de tunnel in te kruipen, en vanzelf ging haar blik naar het Zuiden heen, waar zoveel goede dingen vandaan moesten komen. En ineens juichte ze: „De zon! Daar is de zon! De zon komt terug!” „Ja, ja!” juichte nu ook Nanook. „Dat is de zon, De zon is terug!”

Maanden was de zon weg geweest. In het najaar waren de dagen steeds korter geworden, en toen was de zon ondergegaan en de lange Poolnacht was begonnen.

Zoals de schemering elke morgen aan het rijzen van de zon voorafgaat, zo kent de Poolnacht ook zijn morgenschemering. Die duurt ongeveer de hele maand Februari. En in die schemering bevond het oord zich al, waarin Nanook en Iva woonden. Zodat ze wel wisten, dat de zon niet te lang meer zou wegblijven. Maar omdat de Eskimo's geen kalenders of almanakken hebben, waarin precies staat, wanneer de zon opgaat en ondergaat, moeten ze het van het zien van de zon hebben en dan is het ineens Nieuwjaarsdag. Dan is het ineens feest! Nanook en Iva wisten heel goed, wat ze nu doen moesten als behoorlijke Eskimokinderen! Ze vergaten hun honger en hun vermoeidheid van het spelen. Ze riepen door hun eigen tunnel naar binnen: „De zon! de zon! Grootmoeder, Moeder, daar is de zon! Kom gauw kijken!” En toen holden ze het dorp door, van iglo naar iglo en bij elke ingang riepen ze: „De zon! De zon! Kom naar buiten en groet de zon! De zon is terug! Het Nieuwe Jaar is begonnen?” Al spoedig kwamen de eerste gestalten, goed in bont gewikkeld, naar buiten kruipen. De vrouwen, de meisjes, de enkele mannen die thuis waren. De vrouwen riepen: „Daar is de zon! De heerlijke zon! Nu is de winter voorbij! Nu komt de zon elke dag wat langer tot ze niet meer weggaat. Nu is het Nieuw Jaar! De sneeuw gaat smelten, gras en mos zal gaan groeien. Het ijs van de zee zal breken en onze mannen kunnen weer vis gaan vangen in hun leren cano's. Dan komt de zomer en dan gaan we allemaal weg in grote cano's naar de dalen, waar we eieren kunnen rapen en bessen kunnen plukken! Daar is de zon weer! Nu gebeuren er allerlei heerlijke dingen!”

Grootmoeder Megipsu was met Moeder Aba door de tunnel naar buiten gekomen en juichte en zong van harte mee met de vrouwen en kinderen. Maar terwijl keken ze beiden vol zorg naar het Zuiden.

En toen ineens begonnen alle honden van het dorp te blaffen — en er zijn er altijd heel wat in elk Eskimodorp!

Nanook's scherpe ogen zagen een zwarte vlek tegen de zon afsteken en naderbij komen in de schijn der eerste zonnestralen. Hij dacht: „Maar dat is onmogelijk! Maar dat kan niet waar zijn — dat zou al te heerlijk zijn!”

En toch was het waar — en 't was zó heerlijk! Er kwam een sledespan naderbij, de slede getrokken door veel honden, een man ernaast, die de honden mende. Daarom waren de honden in het dorp zo opgewonden.

Een paar seconden lang zei Nanook niets. O, het was waar! Het was waar! Ineens wist hij, dat zijn

stond toe te kijken bij Inoek's komst — tegelijk met de zon.

Wat had Vader veel te vertellen, toen hij eenmaal rustig in zijn iglo zat met net zoveel burens en vrienden rondom hem als de iglo maar kon bergen! Hij en zijn slede met honden en al was met een ijsschots afgedreven, toen het ijs weer eens losgelaten had in die gruwelijke winter met dat allerongunstigste weer voor de jagers, die zich op het ijs moesten wagen. Vele, vele nachten was Inoek naar het Zuiden gedreven. Eindelijk, toen al zijn mondvoorraad op was, was hij gered door „witte mannen,” die in een sloep naar hem toerociden en hem met slede, honden en al aan boord van den walvisjager brachten, waar ze thuis

gebeden voor Vaders behouden thuiskomst verhoord waren.

De anderen herkenden den slededrijver dadelijk. „Dat is Inoek! Dat is Inoeks slede! Die grote man, dat kan niemand anders dan Inoek zijn!”

Nanook greep Iva's hand. Hij trok haar in een vaart met zich mee. „Daar is Vader! Wij moeten het eerst bij hem zijn en hem begroeten!” Hij hijgde van opwinding.

En zo gebeurde het, dat op de eerste dag van het Nieuwe Jaar, naar de tijdrekening van het donkerharige, vreedzame, ijverige Eskimovolk, Inoek terug kwam bij zijn gezin en in zijn dorp.

Nanook en Iva, zijn kinderen, waar hij zoveel van hield en die zoveel van hem hielden, waren de eersten die hem verwelkomden, terwijl het hele dorp

hoorden. Ze brachten hem zo spoedig mogelijk aan land op een zendingspost. De goede zendingen verzorgden en voedden hem en zijn honden en lieten hem niet eerder Noordwaarts vertrekken, dan nadat hij en de honden weer helemaal op krachten waren gekomen. Toen hij eenmaal op het punt van vertrekken stond, gaven ze hem allerlei mooie geschenken mee voor zijn Moeder, zijn vrouw en zijn kinderen en voor de burens. Nanook kreeg een scherp knipmes, Iva een blikje suiker, Grootmoeder een stevige stalen naaiaald en Moeder Aba een spiegeltje. En verder had Inoek genoeg thee en suiker meegekregen om met het hele dorp feest te vieren.

Da' werd me een feest! Het heerlijkste Nieuwjaars feest, dat het dorp ooit had gevierd.